

K životnému jubileu Alice Elschekovej

V závere minulého roka si pripomenula významné životné jubileum muzikologička a etnomuzikologička PhDr. Alica Elscheková, CSc. Jej celoživotná vedecká práca bola spojená s Ústavom hudobnej vedy SAV, kde viac ako päťdesiat rokov pôsobila po boku svojho manžela prof. PhDr. Oskára Elscheka, DrSc. V spolupráci s ním významne prispela k formovaniu slovenskej etnomuzikologickej školy, ktorá sa presadila v medzinárodných kontextoch ako súčasť európskej tradície tohto odboru.

Alica Elscheková, rod. Stankovičová, sa narodila 21. novembra 1930 v Bratislave. Po maturite na gymnáziu v roku 1949 pokračovala v štúdiu na Filozofickej fakulte Univerzity Komenského v Bratislave, kde v roku 1953 absolvovala dvojodborové štúdium hudobnej vedy a národopisu. Zároveň navštevovala Štátne konzervatórium v Bratislave, kde sa venovala hre na klavíri a spevu, s absolvovaním v roku 1954. Vysokoškolské štúdium ukončila diplomovou prácou *Historické a typologické zatriedenie slovenských ľudových hudobných nástrojov* (1953). Začiatkom novembra 1953 nastúpila ako interná pracovníčka do Ústavu hudobnej vedy SAV, do Oddelenia hudobnej folkloristiky (neskôr Oddelenia etnomuzikológie), s ktorým externe spolupracovala ako vysokoškolská študentka už od roku 1951. V Ústave hudobnej vedy SAV (v rokoch 1974 – 1990 Sekcia hudobnej vedy Umenovedného ústavu SAV) pôsobila nepretržite až do odchodu na dôchodok v závere roka 2005.

Ašpirantské štúdium v externej forme absolvovala paralelne popri výskumnej práci v Ústave hudobnej vedy SAV. Ašpirantúru ukončila v roku 1972 obhajobou kandidátskej práce na tému *Etnomuzikologická analýza a klasifikácia* (1971), za ktorú získala titul kandidáta vied o umení. V roku 1978 získala titul doktora filozofie. V pozícii vedeckej pracovníčky pôsobila na svojom materskom pracovisku od roku 1972, od roku 1982 ako samostatná vedecká pracovníčka. V roku 1984 bola z politických dôvodov diskriminačným spôsobom preradená do nižšej kvalifikačnej kategórie „samostatný odborný pracovník-špecialista“. Primeraný kvalifikačný status získala opäť až po roku 1989, keď jej bolo vrátené pôvodné kvalifikačné zaradenie samostatnej vedeckej pracovníčky v obnovenom Ústave hudobnej vedy SAV (1990). V roku 1954 získala kolektívnu Cenu SAV ako členka pracovného tímu, ktorý sa podieľal na príprave a vydaní III. zväzku *Slovenských ľudových piesní* (editor František Poloczek). V roku 1979 jej bola udelená Výročná cena Slovenskej národopisnej spoločnosti.

Popri štúdiu sa aktívne venovala spevu – bola členkou Miešaného zboru Československého rozhlasu a vo folklórnom súbore Lúčnica účinkovala ako členka, sólistka a vedúca speváckej zložky súboru.

Blízky vzťah k tradičnej ľudovej kultúre si vytvorila počas prázdninových pobytov u starých rodičov na Horehroní. Otec Alice Elschekovej Eduard Stankovič (nar. 1897) pochádzal zo Šumiaca, od roku 1929 žil v Bratislave, kde pôsobil v profesii účtovníka. Na Horehroní mala príležitosť dôverne sa zoznámiť s prejavmi ľudovej duchovnej a materiálnej kultúry, ktoré v tom čase tvorili živú súčasť každodenného aj sviatočného

života horehronských obcí – s miestnymi krojmi, obyčajami a zvykmi, piesňami, inštrumentálnou hudbou a tancom. Umelecké nadanie na spev a dvojodborové štúdium hudobnej vedy a národopisu pripravilo ideálne predpoklady na jej prácu v oblasti základného výskumu hudobného folklóru, osobitne ľudovej piesne.

Alica Elscheková nastúpila do Ústavu hudobnej vedy v období, keď sa toto pracovisko stalo súčasťou novovzniknutej Slovenskej akadémie vied ako jedno zo zakladajúcich pracovísk. Dva roky predtým, v roku 1951, Ústav hudobnej vedy prevzal agendu Štátneho ústavu pre ľudovú pieseň – pobočky pre Slovensko a začlenil ju do Oddelenia hudobnej folkloristiky. Nové možnosti, ktoré sa pred týmto vedeckým pracoviskom otvárali v oblasti výskumu tradičnej ľudovej hudby, podporili aj neobvyklú dynamiku vývinu etnomuzikológie ako jedného z mladších odborov hudobnej vedy na Slovensku.

Prvé kontakty so svojím budúcim materským pracoviskom A. Elscheková nadviazala počas spolupráce na príprave III. a IV. zväzku edície *Slovenské ľudové piesne*. Túto modernú edíciu slovenských ľudových piesní (s perspektívou mnohodielného korpusového vydania) od druhého zväzku koncepcne a editorsky zabezpečoval František Poloczek. Počas prác na príprave spomínaných dvoch zväzkov sa oboznámila s metodikou prípravy lokálnych piesňových monografií, ktorá zahŕňala nielen zber piesňového materiálu v teréne, ale aj jeho analytické vyhodnotenie. Do III. zväzku prispela vlastnými zápismi ľudových piesní (48 záznamov z Turej Lúky a Liptovských Sliachov). Spolu s O. Elschekom sa podujali na analýzu kľúčových parametrov hudobnej štruktúry všetkých uverejnených piesní (v oboch zväzkoch spolu 1 524 piesňových záznamov) a výsledky spracovali formou prehľadovej tabuľky, uverejnenej v závere piesňových zbierok. V kontakte s týmto materiálom sa postupne oboznamovala s problematikou hudobnoštýlovej analýzy rozsiahleho piesňového korpusu, ktorý zahŕňal repertoár z desiatich lokalít viacerých regiónov západného, severného, stredného a východného Slovenska.

Po nástupe na pracovisko začala svoj záujem o tradičné formy spevnosti ďalej prehľbovať. Orientácia na pieseň ako na jednu zložku tradičnej hudobnej kultúry získala v kontexte formujúcej sa slovenskej etnomuzikologickej školy status samostatnej špecializácie. Stala sa súčasťou domácej výskumnej tradície a u nás významne prispela ku komplexnému štúdiu ľudových piesní.

Na začiatku druhej polovice 50. rokov manželia Elschekovci vydali malú monografickú prácu *O slovenskej ľudovej piesni a ľudovej hudbe* (1956). Touto prácou sa prihlásili ku Kresánkovej geneticko-historickej teórii, publikovanej začiatkom 50. rokov. Prvá spoločná práca Alice a Oskára Elschekovcov naznačovala nielen priamu nadväznosť na Kresánka, ale aj ďalšie rozširovanie jeho koncepcie štúdia slovenského hudobného folklóru. Bola predprípravou na vznik syntetickej monografie *Úvod do štúdia slovenskej ľudovej hudby* (1962) z prelomu 50. a 60. rokov. Pri spätnom pohľade sa ukázalo, že táto monografia bola po Kresánkovi druhou významnou syntézou slovenskej etnomuzikológie, pričom mala zároveň programové zameranie – obsahovala základný koncepčný rámec, v ktorom sa výskum ľudovej piesne a nástrojovej hudby na pôde Oddelenia etnomuzikológie ÚHV SAV ďalej uberal.

Od začiatku svojho pôsobenia na pracovisku A. Elscheková kládla osobitný dôraz na široko koncipovaný terénny výskum. Obsiahol väčšinu regiónov Slovenska (najmä Záhorie, Liptov, Oravu, stredné Považie, Kysuce, Hont, Horehronie, Podpoľanie,

Gemer, Spiš, Šariš). Na individuálnych cestách aj v tímovej spolupráci špecialistov na pieseň, inštrumentálnu hudbu a tanec (spolu O. Elschemom a K. Ondrejkom) sa venovala dokumentácii ľudových piesní z hľadiska základnej štruktúry spevných príležitostí, piesňových druhov a žánrov či hudobnoštýlových vrstiev. Popri informatívnych prieskumných sondách a krátkodobých výskumoch, ktoré pomáhali plošne mapovať hudobnofolklórnu tradíciu na území celého Slovenska, sa venovala systematickej dokumentácii vybraných regiónov, pričom uskutočnila viaceré opakované a návratné výskumy do lokálnych piesňových tradícií. V rokoch 1963 – 1969 realizovala regionálne-monografický výskum Gemera, ktorý stál dlhodobo v centre jej záujmu ako jeden z osobitne prítlačných a hudobnofolklórne zaujímavých regiónov Slovenska. Na týchto výskumných cestách sa prejavila ako vytrvalá a obetavá terénna pracovníčka, pre ktorú bol kontakt so spevákami a hudobníkmi – autentickými nositeľmi ľudovej hudobnej tradície – vždy mimoriadne dôležitý a inšpirujúci.

Postupne sa venovala niekoľkým okruhom štúdia hudobného folklóru, ktoré sa stali súčasťou dlhodobého výskumného programu pracoviska.

Spočiatku sa zamerala na otázky hudobnej analýzy a klasifikácie ľudových nápevov. Na základe podnetov z európskych hudobnofolkloristických škôl, z porovnávacej hudobnej vedy a hudobnej teórie pripravila niekoľkostupňový analyticko-klasifikačný systém, ktorý nebol uzavretý do hraníc jednej etnickej kultúry, ale vďaka svojej univerzálnosti sa dal aplikovať aj na iné hudobnokultúrne tradície. Štúdia *Základná etnomuzikologická analýza* (1963), v ktorej zverejnila uvedený systém – jeho východiská aj aplikácie – po prvý raz, patrí dodnes k základnej domácej literatúre z tejto oblasti. Jeho možnosti konfrontovala na medzinárodnej platforme, pričom testovala aj progresívne metódy počítačového spracovania údajov (*Technologie der Datenverarbeitung bei der Klassifizierung von Volksliedern*, 1969). Výsledky zhrnula a vyhodnotila začiatkom 70. rokov vo svojej kandidátskej práci. Podrobnejšie sa venovala aj niektorým špecifickým otázkam piesňovej štruktúry, najmä z pohľadu hudobnej formy (*Motivická, riadková a strofická forma*, 1969) a časového parametra (*Časová asymetria v slovenských ľudových piesňach*, 1980).

Paralelne ďalej pokračovala v rozpracovaní koncepcie historických (vývinových) hudobnoštýlových vrstiev, na ktorej pracovala spolu s O. Elschemom. Prvá verzia tejto koncepcie bola uverejnená v *Úvode do štúdia slovenskej ľudovej hudby* začiatkom 60. rokov. O desaťročie neskôr A. Elsčeková publikovala rozšírenú a korigovanú verziu pod názvom *Stilbegriff und Stilschichten in der slowakischen Volksmusik* (1973) v zahraničí. Okrem koncepčných úprav, ktoré zahrnuli napríklad oddelenie magicko-rituálnej vrstvy ako samostatného hudobnoštýlového komplexu od tzv. starej roľníckej kultúry, k dôležitým zmenám patrilo najmä vyčlenenie modálnej medzivrstvy (výrazne regionálne ukotvenej), ktorá bola situovaná medzi starú (predharmonickú) a novú (harmonickú) pieseň. K týmto zmenám dospela na základe nových poznatkov, ktoré získala analýzou a klasifikáciou väčšieho objemu materiálu, aj jeho regionálnou stratifikáciou.

Regionálne pestré podoby viachlasného spevu na Slovensku upriamili jej pozornosť na problematiku viachlasu, v ktorej ďaleko presiahla hranice jednej kultúrnej tradície. Šírka jej výskumného záberu v tomto prípade siahala od domácich foriem (*Der mehrstimmige Volksgesang in der Slowakei*, 1964) cez európske areálové hľadiská (*Ver-*

gleichende typologische Analysen der vokalen Mehrstimmigkeit in den Karpaten und auf dem Balkan, 1981) až po vybrané mimoeurópske kultúry (*Traditionelle afrikanische Mehrstimmigkeit*, 1987) a sumarizujúce pohľady (*Typológia tradičného viachlasu z hľadiska historického, technického, psychoakustického*, 1997). Tieto práce je potrebné vidieť v súvislosti so štúdiou O. Elscheka z roku 1963, ktorá pripravila základnú teoreticko-systematickú bázu na zhodnotenie viachlasných foriem bez ohľadu na ich historické, technicko-typologické či kultúrno-geografické zázemie.

V nadväznosti na komparačné metódy porovnávacej hudobnej vedy (ktoré rozšírila o aspekt sociálnej funkcie) prispela do slavistického bádania štúdiom raných foriem ľudovej hudby Slovanov. Na základe spracovania rozsiahleho korpusu okolo 20 000 ľudových nápevov, ktoré pochádzali z európskych aj mimoeurópskych kultúr, vyčlenila niekoľko tonálno-melodických a tektonických typov a vymedzila ich ako špecificky slovanské (*Strukturelle Frühformen slavischer Volksmusik*, 1966). Porovnávacie hľadisko sa stalo súčasťou mnohých jej prác (napr. viachlas, svadobné piesne atď.). K tejto problematike sa vrátila aj neskôr, keď svoje skúsenosti z porovnávania na rôznych úrovniach práce s piesňovým materiálom metodicky zhrnula (*Čo je totožné, podobné a rozdielne v piesňovej tradícii?*, 2002).

Od prelomu 60. a 70. rokov sa dostala v slovenskej etnomuzikológii do popredia otázka piesňových druhov a žánrov. Spočiatku sa A. Elscheková tejto problematike venovala v kontexte regionálnej tradície: v rámci terénnej dokumentácie na Gemeri ju zaujali obradové piesne jarného cyklu (*Vynášanie zimy a prinášanie leta v Gemeri*, 1976), uspávanky a detský folklór (*Uspávanky a detské zabávanky na Gemeri*, 1987), ale aj široká funkčno-tematická skupina ľúbostných piesní (*Ľúbostná lyrika v gemerskom ľudovom speve*, 1981). Regionálne ohraničený materiál sa však snažila vždy komentovať v širších celoslovenských súvislostiach. Sústredenú pozornosť venovala svadobným piesňam, ktoré spracovala z pohľadu územia Slovenska aj strednej Európy (napr. *Svadba a svadobné piesne*, 1989, *Slowakische Hochzeitslieder in ihrer funktionellen und strukturellen Schichtung*, 1996, *Functions and Transformational Processes of Central European Wedding Songs*, 1997).

Súčasťou týchto prác boli dôkladné analýzy hudobnej štruktúry piesní. Žánrový výskum priviedol A. Elschekovú k detailnejšiemu pohľadu na hudobnú zložku piesňových druhov a žánrov, čo ju motivovalo k vyčleneniu ďalšej kategórie hudobného štýlu: popri historicko-vývinových štýloch a regionálnych štýloch (hudobných dialeктоch) sa pokúsila vymedziť ako tretiu kategóriu hudobný štýl viazaný na piesňový druh/žáner (*Štýl a piesňové druhy*, 1990). Ďalší výskum tento predpoklad potvrdil a za kľúčový v tomto prípade určil vzťah spevu a jeho funkcií.

Väzbu hudby a textu chápala pôvodne v relatívne izolovanej podobe, čoho dokladom je aj štúdia o motivickej, riadkovej a strofickej forme z konca 60. rokov. Práve na základe hlbšieho žánrovo-druhového výskumu zhodnotila neskôr tento vzťah ako diferencovaný, podmienený viacerými aspektmi a špecifikami konkrétneho piesňového materiálu (*Teória a realita vzťahov medzi textami a nápevmi ľudových piesní*, 1988).

Poznatky zo štúdia piesňových druhov a žánrov zhrnula začiatkom 80. rokov v antológii *Slovenské ľudové piesne a nástrojová hudba* (1980), ktorú pripravila spoločne s O. Elschekom. Časť venovaná ľudovej piesňovej kultúre prináša náčrt základnej sústavy piesňových druhov a žánrov. Jej súčasťou sú stručné, ale výstižné monografické

charakteristiky jednotlivých piesňových skupín. Sú doložené konkrétnymi ukázkami z vlastného terénneho výskumu a sprievodnými analytickými komentármi. Sústava síce nezahŕňa všetky druhy a žánre tradičného spevu Slovenska, ale poskytuje dobré východisko na ich ďalšie štúdium.

Zo špecifických tém, ktorým A. Elscheková venovala pozornosť popri dlhodobých výskumných okruhoch, je potrebné spomenúť najmä príspevky týkajúce sa vianočnej hudby (napr. *Slowakische Volksmusikinstrumente in den weihnachtlichen Hirtenliedern des 17. – 19. Jahrhunderts*, 1977, *Štýlové zhody medzi nápevmi vianočných piesní a piesňami Paulína Bajana*, 1992), ale aj ojedinelé práce z histórie muzikantských cechov na Liptove a pod.

Ako spolueditorka sa podieľala na príprave a vydaní jedinečnej piesňovej zbierky európskeho významu – Bartókovej rukopisnej zbierky *Slovenské ľudové piesne* (1959, 1970, 2007). K bartókovskému bádaniu sama prispela novými poznatkami, keď z časového odstupu dokumentovala stav piesňovej tradície v lokalitách navštívených Bartókom a mapovala stopy jeho prítomnosti v podobe, ako sa zachovali v miestnych tradíciách.

Spolupracovala na domácich projektoch syntetických dejín hudby z roku 1957 a 1996 (anglická verzia 2003). Ako spoluautorka sa zúčastnila na príprave viacerých prehľadových a syntetizujúcich prác v zahraničí. Z nich najvýznamnejšia je účasť na rozsiahlom projekte o európskej ľudovej hudbe (*Volks- und Populärmusik in Europa*, 1992). V podobe objemnej publikácie bol sprístupnený ako 12. zväzok edície *Neues Handbuch der Musikwissenschaft*, vedenej Carlom Dahlhausom. Na príprave rozsiahlej syntetickej práce sa zúčastnila spolu s O. Elschekom pod vedením nemeckej etnomuzikologičky Doris Stockmannovej, po boku významných etnomuzikológov Európy a USA (Philip Bohlman, Jan Ling, Andreas Michel, James Porter, Reodar Sevåg, Erich Stockmann a Ď.). Do tohto kolektívneho diela o európskej ľudovej hudbe prispela kapitolou o regionálnych formách tradičnej spevnosti vo výhodnej Európe a na Balkáne, kde bolo začlenené aj územie Slovenska.

Výsledky svojej vedecko-výskumnej práce pravidelne prezentovala na medzinárodných fórach. Táto konfrontácia bola dôležitým podnetom pri riešení aktuálnych výskumných tém a otázok, ktoré rezonovali v medzinárodnom kontexte bez ohľadu na konkrétnu etnickú tradíciu. Ako členka medzinárodnej organizácie pre tradičnú hudbu International Council for Traditional Music (pôvodne International Folk Music Council) aktívne pracovala vo viacerých študijných skupinách (Analysis and Systematisation of Folk Music, Musical Instruments, Historical Sources of Traditional Music, Multipart Music).

Výsledky vedecko-výskumnej práce Alice Elschekovej možno považovať za komplementárne k prácam O. Elscheka z viacerých hľadísk. Práce obidvoch autorov vznikali na báze spoločných metodologických východísk, vďaka čomu vytvorili ucelené a homogénne vedecké dielo, mapujúce stav a profil ľudovej hudobnej kultúry na Slovensku v druhej polovici 20. storočia. Posunuli vývin slovenskej etnomuzikológie na úroveň modernej vednej disciplíny, ktorej výsledky sú akceptované v medzinárodných súvislostiach.

Výberová bibliografia prác Alice Elschekovej

Knižné monografie

- O slovenskej ľudovej piesni a ľudovej hudbe. Martin : Osveta, 1956. (spoluautor: Oskár Elschek)
- Úvod do štúdia slovenskej ľudovej hudby. Zv. I – III. 1. vyd. Bratislava : Osvetový ústav, 1962; 2. vyd. Bratislava : Osvetové centrum, 1996; 3. revid. vyd. Bratislava : Hudobné centrum, 2005. (spoluautor: Oskár Elschek)
- Slovenské ľudové piesne a nástrojová hudba. Antológia. 1. vyd. Bratislava : Osvetový ústav, 1980; 2. vyd. Bratislava : Osvetový ústav, 1982. (spoluautor: Oskár Elschek)

Kapitoly v monografiách

- Ludová pieseň. In: Dejiny slovenskej hudby. Ed. Ladislav Burlas, Ladislav Mokry, Zdenko Nováček. Bratislava : Vydavateľstvo Slovenskej akadémie vied, 1957, s. 27-29.
- Systematisierung, Klassifikation und Katalogisierung von Volksliedweisen. In: Handbuch des Volksliedes. Ed. Rolf Wilhelm Brednich, Lutz Röhrich, Wolfgang Suppan. München : Wilhelm Fink Verlag, 1975, s. 549-582.
- Ludové piesne. In: Záhorská Bratislava. Vlastivedná monografia Devínskej Novej Vsi, Dúbravky, Lamača a Záhorskej Vsi. Ed. Ján Podolák. Bratislava : Obzor, 1986, s. 191-207.
- Traditionelle afrikanische Mehrstimmigkeit. Zu ihrer Typologie, Stratigraphie und historischen Forschung. In: Musikkulturen in Afrika. Hg. Erich Stockmann. Berlin : Verlag Neue Musik, 1987, s. 62-81.
- Hudobná kultúra. In: Rača. Vlastivedná monografia. Ed. Ján Podolák. Bratislava : Obzor, 1989, s. 220-233.
- Gesangsformen und vokale Gattungen. Osteuropa und Balkan. In: Volks- und Populärmusik in Europa. (=Neues Handbuch der Musikwissenschaft, Band 12.) Hg. Doris Stockmann. Laaber : Laaber-Verlag, 1992, s. 214-237.
- Slovenská ľudová pieseň. In: Dejiny slovenskej hudby. Od najstarších čias po súčasnosť. Ed. Oskár Elschek. Bratislava : Ústav hudobnej vedy SAV; ASCO Art & Science, 1996, s. 393-411.
- Slovak Folk Song. In: A History of Slovak Music. From the Earliest Times to the Present. Ed. Oskár Elschek. Bratislava : Veda, Publisher of the Slovak Academy of Sciences, 2003, s. 458-481.
- Dúbravský rok vo zvykoch a piesňach. In: Kronika Dúbravky. Bratislava : Občianske združenie Dúbravská studňa, 2006, s. 92-100.
- Spevná tradícia. In: Dolná Súča. Vlastivedná monografia obce. Ed. Ján Podolák. Dolná Súča : Obec Dolná Súča, 2011, s. 244-261.

Štúdie v časopisoch a zborníkoch

- A Study of Central Slovak Folk Dance. In: Journal of the International Folk Music Council, roč. 12, 1960, s. 81.
- Stilschichten der slowakischen Volksmusik. In: Deutsches Jahrbuch für Volkskunde, roč. 6, 1960, s. 353-362.
- Metodika hudobnofolkloristického bádania na Slovensku. In: Slovenský národopis, roč. 9, 1961, s. 117-178.
- Základná etnomuzikologická analýza. In: Hudobnovedné štúdie VI. Ed. Jozef Kresánek. Bratislava : Vydavateľstvo Slovenskej akadémie vied, 1963, s. 117-178.
- Náčrt a zásady systému analýzy a triedenia slovenských ľudových piesní. In: Slovenský národopis, roč. 11, 1963, č. 1, s. 48-54.

- Der mehrstimmige Volkslied in der Slowakei. In: *Journal of the International Folk Music Council*, roč. 15, 1963, s. 49-53.
- General Consideration on Classification of Folk Tunes. In: *Journal of the International Folk Music Council*, roč. 7, 1965, s. 259-262.
- Strukturelle Frühformen slavischer Volksmusik. In: *Anfänge der slavischen Musik*. Ed. Ladislav Mokřý. Bratislava : Verlag der Slowakischen Akademie der Wissenschaften, 1966, s. 147-164.
- Methods of Classification of Folk-Tunes. In: *Journal of the International Folk Music Council*, roč. 18, 1966, s. 57-76.
- Motivická, riadková a strofická forma. In: *Musicologica Slovaca*, roč. 1, 1969, č. 2, s. 249-282.
- Technologie der Datenverarbeitung bei der Klassifizierung von Volksliedern. In: *Methoden der Klassifikation von Volksliedweisen*. Ed. Oskár Elsček, Doris Stockmann. Bratislava : Verlag der Slowakischen Akademie der Wissenschaften, 1969, s. 93-122.
- Motiv-, Zeilen- und Strophenformen – Begriffsklärung, Analyse und Klassifikation. In: *Analyse und Klassifikation von Volksmelodien*. Ed. Doris Stockmann, Jan Sęszewski. Kraków : Polskie Wydawnictwo Muzyczne, 1972, s. 131-169.
- Ob izučeníi rannich form slavjanskoj narodnoj muzyki. In: *Slavjanskij muzykalnyj folklor. Statji i materialy*. Moskva, 1972, s. 114-126.
- Etnomuzikologické bádanie v oblasti ľudových piesní. In: *Súčasný stav etnomuzikologického bádania na Slovensku. Die gegenwärtige ethnomusikologische Forschung in der Slowakei. (=Seminarium ethnomusicologicum 1.)* Ed. Alica Elsčeková. Bratislava : Ústav hudobnej vedy SAV, 1973, s. 33-48.
- Súčasný stav výskumu slovenských ľudových piesní Gemera. In: *Obzor Gemera*, roč. 4, 1973, č. 4, s. 149-157.
- Vývin metód etnomuzikologickej analýzy. In: *Informácie Slovenskej národopisnej spoločnosti*, roč. 2, 1974, s. 41-57.
- Vynášanie zimy a prinášanie leta v Gemeri (Funkcia, tematika a hudobná charakteristika). In: *Gemer. Národopisné štúdie 2*. Ed. Adam Pranda. Martin : Osveta; Gemerská vlastivedná spoločnosť v Rimavskej Sobote, 1976, s. 235-311.
- Klasifikácia krátkych motivických úsekov nestrofických a strofických piesní tradičnými i netradičnými technikami. In: *Lidová píseň a samočinný počítač III. Sborník materiálů ze 3. semináře o využití samočinného počítače při studiu lidové písně*, Brno 15. – 16. 10. 1974. Ed. Dušan Holý, Karel Pala, Miloš Štědroň. Praha : Státní pedagogické nakladatelství, 1976, s. 219-143.
- Stilbegriff und Stilschichten in der slowakischen Volksmusik. In: *Studia musicologica*, roč. 20, 1978, s. 263-303.
- Slowakische Volksmusikinstrumente in den weihnachtlichen Hirtenliedern des 17. – 19. Jahrhunderts. In: *Studia instrumentorum musicae popularis V*. Ed. Ernst Emsheimer, Erich Stockmann. Stockholm : Musikhistoriska Museet, 1977, s. 96-105.
- Metóda vyhodnocovania klasifikačných tabuliek. In: *Musicologica Slovaca 6*. Ed. Jozef Kresánek. Bratislava : Veda, vydavateľstvo Slovenskej akadémie vied, 1978, s. 217-233.
- Eine liptauer Volksmusikanteninnung aus dem 18. Jahrhundert. Zur Ergänzung schriftlicher und mündlicher Quellen. In: *Musikethnologische Sammelbände*, roč. 2, 1978, s. 69-86.
- Časová asymetria v slovenských ľudových piesňach. In: *Interetnické vzťahy vo folklóre karpatskej oblasti. (=Ethnographia Carpatobalcanica 5.)* Ed. Viera Gašparíková. Bratislava : Veda, vydavateľstvo Slovenskej akadémie vied, 1980, s. 225-240.
- Vergleichende typologische Analysen der vokalen Mehrstimmigkeit in den Karpaten und auf dem Balkan. In: *Stratigraphische Probleme der Volksmusik in den Karpaten und auf dem Balkan*. Ed. Alica Elsčeková. Bratislava : Veda, vydavateľstvo Slovenskej akadémie vied, 1981, s. 159-256.

- Lúbostná lyrika v gemerskom ľudovom speve (Tematika, motivika a melodika záletníckych piesní). In: Gemer. Národopisné štúdie 4. Ed. Adam Pranda. Martin : Osveta; Gemerská vlastivedná spoločnosť v Rimavskej Sobote, 1981, s. 245-330.
- Béla Bartók a slovenská ľudová pieseň. In: Hudobný život, roč. 13, 1981, č. 5, s. 6.
- Regionálne a lokálne etnomuzikologické výskumy. In: Lidový tanec, pieseň a hudba v tradícii a súčasnej praxi. Ed. Dušan Holý, Andrej Sulitka. Brno : Krajské kultúrne stredisko, 1983, s. 13-23.
- Význam pobytov Bélu Bartóka v Gemerí. In: Obzor Gemera, roč. 14, 1983, č. 3, s. 185-188.
- Uspávanky a detské zabávanky na Gemerí (ich psychofyziologická funkcia, hudobnopoetická skladba a typológia). In: Vlastivedné štúdie Gemera 5. Ed. Július Bolfík. Martin : Osveta; Gemerská vlastivedná spoločnosť v Rimavskej Sobote, 1987, s. 88-151.
- Svadobné piesne v slovenskej folklórnej tradícii. In: Lidová pieseň, hudba a tanec. Miesto, funkcie, promény. Sborník príspevků ze 16. etnomuzikologického seminára, Jihlava 23. – 25. září 1986. Ed. Dušan Holý, Andrej Sulitka. Brno : Krajské kultúrne stredisko v Brně, 1987, s. 97-109.
- Teória a realita vzťahov medzi textami a nápevmi ľudových piesní. In: Musicologica Slovaca 12. (Hudobnofolklórne druhy a ich systémové súvzťažnosti.) Ed. Oskár Elsček. Bratislava : Veda, vydavateľstvo Slovenskej akadémie vied, 1988, s. 20-50.
- Svadba a svadobné piesne. In: Musicologica Slovaca 14. (Ľudové hudobné a tanečné zvykoslovia.) Ed. Oskár Elsček. Bratislava : Veda, vydavateľstvo Slovenskej akadémie vied, 1989, s. 72-122.
- Metódy a problémy porovnávacieho štúdia. In: Studie o Těšinsku 14. Český Těšín : Muzeum Těšínska, 1989, s. 64-70.
- Štýl a piesňové druhy. In: Sociologické a štýlovokritické koncepty v etnomuzikológii. Soziologische und Stilkritische Konzepte der Ethnomusikologie. Príspevky z 20. etnomuzikologického seminára. [Ed. Oskár Elsček.] Bratislava : Slovenská muzikologická asociácia pri Slovenskej hudobnej únii, 1990, s. 30-40.
- Ľudová hudobná kultúra v Gemerí-Malohonte. In: Obzor Gemera, roč. 21, 1990, č. 3, s. 118-126.
- Súčasný systém analýzy ľudových piesní. In: Český lid, roč. 78, 1991, č. 1 s. 30-32.
- Štýlové zhody medzi nápevmi vianočných piesní a piesňami Paulína Bajana. In: P. Paulín Bajan OFM a slovenská hudba, literatúra, jazyk v 18. storočí. Zborník referátov z konferencie, Skalica, 23. – 25. 6. 1992. Ed. Ladislav Kačic. Bratislava : Serafín, 1992, s. 134-140.
- Kultúrna geografia tradičných foriem viachlasu so zreteľom na typy rozšírené na Slovensku. In: Ethnomusicologicum, roč. 1, 1993, č. 1, s. 41-74.
- Volkliedforschung und Volkliedsammlung in der Slowakei. In: Jahrbuch des Österreichischen Volkliedwerkes, roč. 42 – 43, 1993 – 1994, s. 186-192.
- Regionale Volksmusikaktivitäten im städtischen Bereich der Slowakei. In: Ländliche Kulturformen – ein Phänomen in der Stadt. Ed. Helga Schnur. Graz : Weishaupt-Verlag, 1994, s. 85-101.
- Slowakische Hochzeitslieder in ihrer funktionellen und strukturellen Schichtung. In: Studia musicologica, roč. 37, 1996, č. 2 – 4, s. 151-190.
- Klangspektren und musikrelevante Interpretationen ihrer Ähnlichkeitsstrukturen. In: Systematische Musikwissenschaft. Systematic Musicology. Musicologie systématique, roč. 4, 1996, č. 1 – 2, s. 115-142. (spoluautori: Oslár Elsček, Miroslav Teker)
- Theorie und Praxis der Erforschung der traditionellen Musik der Minderheiten. In: Echo der Vielfalt. Echoes of Diversity. (=Schriften zur Volksmusik 16.) Ed. Ursula Hemetek, Emil Lubej. Wien : Böhlau Verlag, 1996, s. 17-30.
- Typológia tradičného viachlasu z hľadiska historického, technického, psychoakustického. In: Slovenská hudba, roč. 23, 1997, č. 1 – 2, s. 6-26.

- Functions and Transformational Processes of Central European Wedding Songs. In: *The World of Music*, roč. 39, 1997, č. 3, s. 31-50.
- Funkcia a typy svadobných piesní. In: *Slovenský národopis*, roč. 45, 1997, č. 4, s. 382-391.
- Kaplňka cechu muzikantov v Bobrovci. In: *Pamiatky a múzeá*, roč. 46, 1997, č. 2, s. 40-42.
- Die Beziehung zwischen Musik, Theorie und Analysensystem (Ein Beitrag zur Problematik der Ethnomusiktheorie). In: *Systematische Musikwissenschaft. Systematic Musicology. Musicologie systématique*, roč. 3, 1995, č. 1, s. 155-173.
- Čo je totožné, podobné a rozdielne v piesňovej tradícii? In: *Stredoeurópske štýly tradičnej hudby a tanca.* (=Musicologica actualis 5.) Ed. Oskár Elsček. Bratislava : ASCO Art & Science, 2002, s. 50-67.
- Urbánne a rurálne aspekty v etnologickom a etnomuzikologickom výskume. In: *Slovenská hudba*, roč. 29, 2003, č. 3 – 4, s. 317-352.
- Výskum hudobných žánrov v etnomuzikológii. In: *Ethnomusicologicum III. Revue pre etnomuzikológiu a etnochoreológiu.* Ed. Oskár Elsček. Bratislava : ASCO Art & Science, 2004, s. 33-42.
- Výskumy, dokumentácia, dokumenty a ich vyhodnotenie. In: *Ethnomusicologicum IV. Revue pre etnomuzikológiu a etnochoreológiu.* Ed. Oskár Elsček. Bratislava : ASCO Art & Science, 2005, s. 29-35.
- Výskum ľudových piesní na Slovensku a u Slovákov v zahraničí. In: *Slovenská hudba vo Vojvodine.* Ed. Milína Sklabinská. Nový Sad : Národnostná rada slovenskej národnostnej menšiny v Srbsku a Čiernej Hore, 2006, s. 9-25.
- Koncept slovanskej vzájomnosti v hudbe a v muzikológii. In: *Muzikologické fórum*, roč. 3, 2014, č. 1 – 2, s. 52-160. (spoluautor: Oskár Elsček)

Odborné príspevky

- Cyklus Suchoňových piesní Ad Astra. In: *Slovenská hudba*, roč. 6, 1962, s. 101-105.
- Ľudová pieseň rozpráva dnešku. In: *Ľudová tvorivosť*, roč. 10, 1960, s. 401-403.
- Poznámky k rozhlasovým reláciám. In: *Ľudová tvorivosť*, roč. 10, 1960, s. 458.
- Valaská ľudová hudobná kultúra na Slovensku. In: *Lidová tvořivost*, roč. 12, 1961, s. 247-248.
- Nové cesty hudobnej výchovy v Juhoslávii. In: *Slovenská hudba*, roč. 12, 1968, s. 127-128.
- Slovenská ľudová pieseň. In: *Slovenská hudba*, roč. 12, 1968, s. 201-206.
- Karol Plicka a slovenská hudobná kultúra. In: *Hudobný život*, roč. 16, 1984, č. 20, s. 3.
- Svadobné nôtý a svadba. Svadba ako hudobné divadlo. In: *Rythmus*, roč. 35, 1987, č. 5, s. 16-18.
- Vynášanie Moreny a prinesenie leta na Slovensku. K histórii jarných obchôdzok. In: *Rythmus*, roč. 39, 1988, č. 4, s. 16-19.
- Vianočné zvykoslovie a hudba. In: *Hudobný život*, roč. 21, 1989, č. 26, s. 11.
- Gemer. Ľudové piesne. In: *Rythmus*, roč. 31, 1980, č. 7, s. 16-20.

Piesňové zbierky

- Spevník. Slovenské ľudové piesne pre spev a gitaru. Slowakische Volkslieder. Liederbuch für Gesang und Gitarre. Slovak Folk Song. Book for Voice and Guitar. Martin : Matica slovenská, 1999.
- Slovenské ľudové spevy. Slowakische Volksgesänge. Bratislava : Ústav hudobnej vedy SAV; ASCO Art & Science, 1995.

Zvukové a audiovizuálne edície

- Folklór z východného Slovenska. Bratislava : Opus, 1973. LP 90 37 0124.
- Tance a spevy z obce Vyšná Slaná. (Edícia: Etnofilm 1/81.) Banská Bystrica : Krajské osvetové stredisko, 1981. (spoluautori: Oskár Elsček, Kliment Ondrejka)

Svadobné nosenie darov v Štrbe. (Edícia: Etnofilm 3/83.) Banská Bystrica : Krajské osvetové stredisko, 1983.

Moja ľuba vešelosť. Spiš. Ľudové piesne a hudba. Antológia. (Hudobný folklór Slovenska / Volksmusik der Slowakei). Bratislava : Ústav hudobnej vedy SAV; ASCO Art & Sciences, 1993. AS 0008-4-431.

Editorská činnosť

Béla Bartók: Slovenské ľudové piesne. I. zväzok. Ed. Alica Elscheková, Oskár Elschek, Jozef Kresánek. Bratislava : Vydavateľstvo Slovenskej akadémie vied, 1959.

Béla Bartók: Slovenské ľudové piesne. II. zväzok. Ed. Alica Elscheková, Oskár Elschek. Bratislava : Vydavateľstvo Slovenskej akadémie vied, 1970.

Béla Bartók: Slovenské ľudové piesne. III. zväzok. Ed. Alica Elscheková, Oskár Elschek. Bratislava : ASCO Art & Science, 2007.

Súčasný stav etnomuzikologického bádania na Slovensku. Die gegenwärtige ethomusikologische Forschung in der Slowakei. (=Seminarium ethnomusicologicum 1.) Ed. Alica Elscheková. Bratislava : Ústav hudobnej vedy SAV, 1973.

Stratigraphische Probleme der Volksmusik in den Karpaten und auf dem Balkan. Ed. Alica Elscheková. Bratislava : Veda, vydavateľstvo Slovenskej akadémie vied, 1981.

Hana Urbancová